

A duális, és a hagyományos képzésben részt vevő hallgatók tanulással kapcsolatos motivációinak összehasonlító elemzése a Kecskeméti Főiskola GAMF Karán

Tóth Ákos¹, Pap István², Bársony István³

¹Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Tanszék, Kecskeméti Főiskola GAMF Kar

²Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Tanszék, Kecskeméti Főiskola GAMF Kar

³Természet- és Műszaki Alaptudományi Tanszék, Kecskeméti Főiskola GAMF Kar

Összefoglalás: 2012-ben új elemként jelent meg az ún. duális képzés a magyar felsőoktatási palettán, mely modellben az állam és a magánszektor szerepvállalása egyaránt meghatározó a hallgatók felsőfokú tanulmányainak finanszírozásában. A Kecskeméti Főiskola GAMF Karán 1994 óta folyó, a hallgatók tanulással kapcsolatos motivációit vizsgáló kutatást 2012-től kezdődően a duális képzésben tanuló hallgatókra is kiterjesztettük. A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a magánszektor aktív szerepvállalása (hallgatók kiválasztása, finanszírozása) milyen hatással van a duális képzésben részt vevő hallgatók tanulási motivációjára. Feltételezzük, hogy a duális képzés hallgatói céltudatosabbak, céljuk a szakma minél magasabb szintű elsajátítása. A magánszektortól kapott anyagi támogatás elősegíti, hogy a hallgatók levegyék a beiskolázással kapcsolatos költségek terhet a családokról. Az összehasonlító elemzésekben a hagyományos képzésben részt vevő anyagmérnök, gépészmérnök, mérnök informatikus, műszaki menedzser és járműmérnök szakos hallgatók tanulási motivációját hasonlítjuk össze a duális képzésben tanuló járműmérnök szakos hallgatók tanulással kapcsolatos beállítottságával.

Abstract: In 2012 a new type of educational system, the so called dual system was introduced at Kecskemét College GAMF Faculty. In the financing of this educational model the role of the State and the private sector is equally determining. We assume that this new educational and financing model gives the opportunity to satisfy the students' educational and financial needs. In order to prove this assumption the motivation research is extended to compare the students' motivations for studying both on the BSc and the dual system courses. In the article we focus on how the active participation of the private sector in the dual training effects the students' motivation for studying. We assume that the dual system students are more target-oriented; they want to learn as much as possible from the chosen profession in theory and practise. The financial support from the partner companies given to the students helps to reduce the family subsidy and decreases the number of students having part-time job besides studying. To prove the assumptions the students of material engineering, mechanical engineering, computer engineering, technological management and vehicle engineering courses are compared. The latter course has normal BSc and dual system students.

Kulcsszavak: tanulás, motiváció, duális képzés

Keywords: studying, motivation, dual training

1. Bevezetés

20 évvel ezelőtt kezdődött a hallgatók tanulással kapcsolatos motivációjának vizsgálata a Kecskeméti Főiskola GAMF Karának jogelődjén, a Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolán, a GAMF-on. Az elmúlt húsz évben maga a kutatás, az intézmény és a hallgatók is

jelentős változásokon mentek keresztül. A 2012–2013-as tanévben a kutatás új mérföldkőhöz érkezett, mert lehetőségünk volt arra, hogy a Kecskeméti Főiskolán bevezetett ún. duális képzésben tanuló hallgatók motivációját összehasonlítsuk a hagyományos képzésben részt vevő hallgatók tanulással kapcsolatos motivációjával.

A tanulmányban arra vállalkozunk, hogy összehasonlító elemzések segítségével igazoljuk, hogy a duális képzésben tanuló hallgatók motiváltabbak a hagyományos képzésben tanuló társaiknál.

A tanulmány második fejezetében irodalmi összefoglalás keretében ismertetjük azokat az érveket és ellenérveket, melyek felmerülnek a felsőoktatás állami finanszírozása kapcsán, külön kitérünk a magyarországi felsőoktatásban megfigyelhető tendenciákra. Ezzel kívánjuk igazolni a duális képzés, és azon belül az iparvállalatok aktív anyagi és szakmai szerepvállalásának fontosságát, mely véleményünk szerint pozitívan változtatja meg a hallgatók tanuláshoz való hozzáállását. A fő fejezetben az összehasonlító elemzések eredményeit ismertetjük. A tanulmány a vizsgálatokból levonható következtetések megfogalmazásával zárul.

2. Az állami szerepvállalás mellett és az ellene szóló érvek a felsőoktatásban és Magyarországon

Az állam aktív szerepvállalása megnyilvánulhat abban, hogy a piaci szereplőket információval látja el az egyes felsőoktatási intézményekre vonatkozóan, mely információk segíthetik a fiatalokat, hogy a számukra legmegfelelőbb intézményt válasszák. Az állam pénzbeli segítséget is nyújthat a felsőoktatásban tanuló hallgatók számára. Egyrészt továbbtanulási juttatást biztosít, hogy a tanulmányok folytatására ösztönözze a diákokat, másrészt ösztöndíjat (*szubvenciót*) nyújt a rossz anyagi háttérrel rendelkező hallgatóknak. A közoktatás minőségének fejlesztésével pedig közvetett módon úgy hajtja a felsőoktatás malmára a vizet, hogy olyan tanulókat produkál, akik közül többen lesznek szakmailag felkészültek a felsőfokú tanulmányok megkezdésére [1].

A nemzetközi szintéren és Magyarországon is felerősödött az a szemlélet, amely hangsúlyozza, hogy az állam tovább már nem képes az eddig megszokott szinten finanszírozni a felsőoktatást, ezért azt meg kell osztani az adófizetők és a címzettek között, és a szolgáltatások nyújtását is piaci alapokra kell helyezni [1]. A felsőoktatás állami közfinanszírozása mellett a magánforrásból származó finanszírozás lehetőségei a következők [1]:

- családi források;
- a hallgató tanulmányai idején munkából szerzett keresetei;
- a hallgató jövőbeli keresetei – vagyis hitelek;
 - jelzálog típusú hitelek;
 - jövedelemfüggő hitelek;
 - diplomaadó
- a munkáltatók;
- az egyetemek által folytatott vállalkozási tevékenységek;
- adományok.

Az egyik fő érv az állami szerepvállalás csökkenése és a magánszektor finanszírozási kedvének ösztönzése mellett, hogy a felsőoktatás nem közjóság. Jellemző rá a hagyományos értelemben vett gazdasági javakra jellemző sajátosság, hogy fogyasztása más javak fogyasztásától von el erőforrásokat.

A felsőoktatási intézmények ma már nem egyszerű közjóság előállítóként, hanem

versengő vállalként jelennek meg a piacon, mivel versengenek a fogyasztókért (hallgatók), a politikai támogatásért, az állami források megítéléséért és a magánszektor forrásaiért egyaránt. Ezért is vezette be a *Nagy–Robb* szerzőpáros a „*corporate university*” elnevezést [2], amely ezt a vállalkozói szemléletet hangsúlyozza.

2.1. A felsőoktatás jelenlegi sajátosságai Magyarországon

A Magyarország felsőoktatási intézményeire jellemző sajátosságokat *Harsányi–Vincze* [3] tanulmányára alapozva ismertetjük:

- 29 európai ország átlagában az állami fenntartású felsőoktatási intézményeknek az aránya az összeshez viszonyítva 63 százalék, ami Magyarországon 45 százalék.
- 2008-as adatok alapján az egymillió lakosra jutó államilag támogatott hallgatók száma nálunk 21 324 fő, Németország, Ausztria, Norvégia, Csehország és Lengyelország adataitól elmaradunk.
- Hazánkban a 25–64 évesek között a felsőoktatásban végzetek aránya – az elmúlt évek növekedése ellenére is – az OECD és az EU–19 átlagától elmarad.
- A rendszer félpiaci [3]. A piaci igények miatt elkerülhetetlen a képzési területek és formák átalakítása.
- Magyarországon a GDP 1 százalékát fordítják a felsőoktatás finanszírozására, a magánszektorból érkező támogatás a GDP 0,1 százaléka. Az állami támogatás 0,5 százalékkal marad el az OECD átlagtól, és 0,3 százalékkal az EU–19 átlagától.
- A felsőoktatásba fektetett állami források megtérülése az OECD-átlag 1,6 szorosa, így ebből a szempontból Magyarország az élvonalban van.
- Az OECD országok többségében nőtt az egy hallgatóra jutó kiadás mértéke, míg Magyarországon 18 százalékos csökkenés figyelhető meg 2007-ig bezárólag, ami átlagosan 6 700 USA dollár.

Láthatjuk, hogy az elmúlt két évtizedben nemzetközi és hazai viszonylatban is egyre erősödik az a tendencia, hogy az állam fokozatosan csökkenti finanszírozási szerepét a felsőoktatásban. A költségek viszont nem csökkennek, így más forrásokból, elsősorban a magánszektor forrásaiból kell a hiányzó részt pótolni. A háztartások hitelek felvételével, diákmunka vállalásával tudják megteremteni a felsőoktatási tanulmányokhoz szükséges anyagi feltételeket. A duális képzés keretében a versenyszféra aktív szerepvállalásával ösztöndíj formájában jelentősen csökkenthetőek a háztartások ilyen jellegű kiadásai. Azzal, hogy a duális képzésben a vállalat finanszíroz, szolgáltatást nyújt, szabályoz és ellenőriz, átveheti az állam hasonló feladatainak egy részét, azaz egy új struktúrájú félpiaci modell jön létre, melyben megoldottnak tűnik a finanszírozás, a hallgatói kiválasztás és a tanulásra készítés egyaránt. A felvázolt előnyök azt sugallják, hogy a duális képzés, a vállalatok aktív szerepvállalása megteremti a feltételeket egy sikeres, a piaci igényeket figyelembe vevő felsőoktatási modellhez.

A következő fejezetben a bevezetőben megfogalmazott hipotézisünk igazolására teszünk kísérletet, azaz azt próbáljuk bizonyossá tenni, hogy a duális képzésben tanuló hallgatók motiváltabbak a hagyományos képzésben tanuló társaiknál.

3. Az egyes szakok és képzések hallgatói motivációjának összehasonlító elemzése

A 2012–2013-as tanévben 12 anyagmérnök, 65 gépészmérnök, 20 informatikus, 33 műszaki

menedzser és 47 járműmérnök (közülük 28 fő alapképzésben és 19 duális képzésben vesz részt) szakos hallgató válaszait vizsgáltuk. Terjedelmi korlátok miatt a kérdőív közlését, és az összes eredményt nem tudjuk beépíteni a tanulmányba. Az elemzések során a legfontosabb eredményeket közöljük a válaszadók százalékában.

A kérdőív kérdései négy nagy témakörre vonatkoznak. Az első kérdéscsoport azt kívánja feltérképezni, hogy mi motiválta a hallgatókat, hogy felsőoktatási intézményben tanuljanak. A második kérdéscsoport azt vizsgálja, hogy miért a GAMF Kart választották a hallgatók. A harmadik kérdéskör két részre oszlik. Egyrészt azt vizsgáljuk, hogy milyen tanulmányi célokat tűznek ki maguk elé a hallgatók, másrészt azt, hogy ezeknek a céloknak az elérését milyen tényezők motiválják. A negyedik nagy kérdéscsoportnál arra keressük a választ, hogy milyen gátló tényezők csábítják a hallgatókat más tevékenységre, ahelyett hogy tanulnának. A hallgatók egy ötfokozatú skálán értékelték, hogy az adott kérdés/állítást mennyire jellemző rájuk. Az egyes kérdéscsoportokon belül elrejtettünk kontroll-kérdéseket is, mellyel a válaszok hitelességét tudjuk ellenőrizni. A gátló tényezők kérdéscsoport a tanulási célok és az azok elérését segítő motiváló tényezők kérdéseire adott válaszok kontrolljaként is szolgál. Az összehasonlító elemzésekhez az egyes kérdésekre adott válaszok súlyozott átlagát számítottuk ki, majd azt százalékos formára váltottuk át. Az így kapott adatok szignifikánsan mutatják az egyes kérdésekre adott válaszokat.

3.1. Hajtó- és vonzóerők, melyek a felsőfokú képzésbe indították a megkérdezett hallgatókat

A „tudom, mi akarok lenni, és ehhez felsőfokú végzettség szükséges” opciót a válaszolók 50–68,4% arányban jelölték. A járműmérnökök a többihez viszonyítottan 4–15, a duális képzésben részt vevők 8–18%-kal biztosabban tudják, hogy mik akarnak lenni. Legkevesebé a mérnök informatikusok (50%), legmagasabb arányban a duális képzésben résztvevők (68,4%) vallották magukról ezt.

A legfőbb hajtóerő minden szakon a diplomaszerezés részben célértékként, részben eszközértékként. A „nekem kell egy diploma” célérték 57–65%-ban motiválja a válaszadókat. Így általában ezt legkevesebé a gépészmérnökök (57%) és a duális képzésben résztvevők (58%), míg legmagasabb arányban a menedzserek (65,5%) vallják. „A mai világban nem lehet létezni diploma nélkül” szintén célérték diploma szükségességet azonban minden szakon kisebb arányban választották az előbbinél. A járműmérnököknél 9%, a menedzsereknél 10%, a többinél ennél kevesebb a különbség, ami talán azt is mutatja, hogy önmagában a diplomával való rendelkezés értéke csökkenően van. A „diplomával megalapozni a jövőt”, a diplomát eszközértéknek tekinteni a jövőbeni karrierhez 63–70% közötti értékekkel szerepel, legmagasabb arányban a menedzsereknél (70,3%), és a járműmérnököknél (68,9%), de a 3. helyen a duális képzésben résztvevők csoportja áll (67,4%). Az „egy jó munkahelyhez, jó fizetéshez felsőfokú végzettség kell” minden szaknál az előbbihez nagyon hasonló értéket mutat, a menedzsereknél 6%-kal és a duális képzésben résztvevőknél 3%-kal mutat csupán kevesebbet.

Összegezhetjük, hogy a diploma iránti vágy erősebb hallgatóinkban, mint az a tudat, hogy nem lehet ma diploma nélkül élni, azonban ezeknél jobban hiszik azt, hogy a jövőjüket diplomával jól meg lehet alapozni, a jó munkahelyhez, jó fizetéshez ez kell, de vannak, akik az utóbbihoz nem tartják feltétlenül szükségesnek a diplomát (menedzserek 6%-a, duális képzésben résztvevők 3,2%-a).

A felsőfokú tanulással jobban meg akarja ismerni és érteni az őt körülvevő világot közel a hallgatók fele (44–55%). A jármű-, az anyagmérnökök és a menedzserek valamivel jobban (52–55%), a gépészmérnökök (46%), és az informatikus mérnökök (44%) valamivel kevésbé. (Lehet, hogy az utóbbiakat a virtuális világ sokkal inkább érdekli már, mint általában

a valóságos.)

Szeret tanulni a szakok többségénél 35–36%, de a gépészmérnököknek csak a 25%-a, tehát minden negyedik, és a mérnök informatikusok már hagyományosan sereghajtó 21%-a, vagyis minden ötödik hallgató.

A nem kívánt rosszat kerülendő, hogy nem akart munkanélküli pályakezdő lenni is jött a főiskolára a hallgatók 50–62%-a, ami a menedzsereknél a legalacsonyabb és az anyagmérnököknél a legmagasabb. Nem akart dolgozni se menni a válaszadók 13–26%-a. Ebben az alsó határt a duális képzésben lévők adják, ami azt mutathatja, hogy nekik a legjobb a viszonyuk a munkához, hiszen a gyakorlati képzés során nap mint nap találkoznak és ismerkednek vele.

Főiskolára járva nagyobb önállóságra is gondolt szert tenni a hallgatók több, mint fele. Legmagasabb az arány a járműmérnököknél, (62,6%), (köztük a duálisok 63,2%), legalacsonyabb ez a gépészmérnököknél (53,2%). A főiskolán az akadályok leküzdésével próbára is szeretné tenni magát az informatikus mérnökök 43%-a, a járműmérnökök 51,5%-a (a duálisok 56,8%-a), a menedzserek 58,2%-a, (ami a szakmájukban elengedhetetlen követelmény is), és az anyagmérnökök 60%-kal vezetnek itt a mezőnyt.

3.2. Az indítékok, amelyek Kecskemétre, a választott szakra kalauzolták a hallgatókat

Olyan tudást akartak, ami ezen a főiskolán szerezhető meg a duális képzésben részt vevő járműmérnökök 67,4%, egészében a járműmérnökök 66,8% arányban, ami 10%-kal több, mint az őket követő gépészmérnököké (57,5%), 12%-kal több, mint a műszaki menedzsereké (55,2%), 15%-kal több, mint az informatikus mérnököké (52%) és 17%-kal magasabb az anyagmérnökök (50%) mutatójánál. Ez a különbség mutatja a járműmérnök szak létjogosultságát, újdonságának vonzerejét, és azt is, hogy nagyon bölcs dolog volt egy ilyen új szakot alapítani Kecskeméten.

Hiszi, hogy ezé a szakmáé a jövő a duálisan képzett mérnökök 71,6%-a, egészében a járműmérnökök 65,5%-a, míg ez az arány a menedzsereknél 44,8%, az anyagmérnököknél 46,7%, az informatikus mérnököknél 52%, a gépészmérnököknél 58,8%. A különbség 27–12%, ami szignifikáns. A szakmájuk iránti érdeklődés minden szakon erősebb a szakma jövőjéről kialakított víziójuknál. Az „érdekel ez a szakma” válaszarányszámai: járműmérnök 74%, (duális képzés 72,6%), a legmagasabbak, őket a gépészmérnökök követik 64,6%-kal. A szakma iránti érdeklődésben sereghajtók az anyagmérnökök (48,3%) és a menedzserek (51,5%). Ezekon a szakokon minden második hallgató úgy tanul, hogy nem igazán érdeklő a tanult szakma. De az is figyelemre méltó, hogy még a járműmérnök szakon is minden 3–4. hallgatónál gyengélkedik a szakma iránti elkötelezettség, érdeklődés.

„Bizonyos tárgyak különösen érdekelnek, és ezeket szívesen tanulom” vallotta általában a megkérdezettek 53–62%-a, az „ezen a szakon vannak azok a tárgyak, amelyek engem különösen érdekelnek” azonban ennél kedvezőtlenebb képet mutat: az anyagmérnököknél 20%-kal, az informatikusoknál 15%-kal, a menedzsereknél 13%-kal alacsonyabb az arány, ami jelentős. Velük szemben a duális képzésben részt vevő járműmérnököknél fordított a helyzet, mert általában 54,7% mondta, hogy vannak ilyen tárgyai, és 59%-uk a szakon meg is találja az őt különösen érdeklő tantárgyait.

Azért is jött ide tanulni a hallgatók egy része, mert különböző információforrásokból kedvező képet kapott a döntéséhez a választott szakról. A járműmérnököknél ez az arány 51,5% (a duálisoknál 54,7%), az informatikus mérnököknél 43%, az anyagmérnököknél pedig 30%, vagyis csak minden harmadik jött a számára kedvező kép miatt a szakjára, ami a duális képzésben részt vevőkénél 25%-kal alacsonyabb.

A duális képzésben részt vevőknek csak a 8%-a, de a menedzsereknek a 23%-a, a gépészmérnökök 24%-a és az anyagmérnökök 27%-a hallotta, gondolta azt, hogy ezt a szakot

könnyű lesz elvégezni. Érdeemes lenne utána nézni annak, hogy miért és honnan származhatnak ilyen információk, mennyi ezek igazságtartalma, vagy ez csupán csak hamis illúzió.

A családi hagyomány csak 5–15%-ban játszik szerepet hallgatóink pályaválasztásában, leginkább a gépészmérnököknél (22,2%) van ez jelen, amiben biztosan szerepe van annak is, hogy a GAMF-on végzettek leszármazottai is jönnek ide tanulni. A főiskolának a hallgatók lakóhelyéhez való közelsége a menedzserek és a gépészmérnökök mintegy felénél, a többieknek az 1/4-edénél, 1/5-ödénél nyomott valamit a latban.

3.3. A hallgatók által kitűzött tanulmányi eredmény vizsgálata

A járműmérnök szakos hallgatók számára a legfontosabb cél, hogy államilag finanszírozott keretben maradjanak (75,7%). A járműmérnök szakon belül a hagyományos képzésben tanulóknál erősebb ez a motiváló tényező. A legkevésbé a mérnök informatikusok számára fontos ez a cél (35%).

A diploma minél rövidebb idő alatt történő megszerzése is a járműmérnök szakos hallgatók körében a legfontosabb tényező (68,9%). A duális képzésben tanulóknál 6,1%-kal alacsonyabb ez az érték, mint a hagyományos képzésben részt vevő járműmérnök szakos hallgatóknál. A szakok közül ez a szempont az informatikusok és a műszaki menedzserek számára a legkevésbé fontos. Nem meglepő, hiszen a válaszok alapján ennek a két szaknak a hallgatói kívánnak a legtovább diákok maradni.

A válaszadó hallgatók közül a gépészmérnök szakos hallgatók számára a legfontosabb, hogy a lehető legjobban képzett szakemberek legyenek, az érdemjegy számukra másodlagos. Őket követik az anyagmérnökök, a mérnök informatikusok, a járműmérnökök és végül a műszaki menedzserek. A járműmérnökök közül a duális képzésben tanulók számára fontosabb ez a szempont (5,9% az eltérés a duális képzés javára).

A jó eredmény elérése, a saját maguknak való bizonyítás a járműmérnök szakos hallgatóknál a legerősebb motiváló tényező (65,1%). Itt is a mérnök informatikusok válaszai a legalacsonyabbak (46%). A járműmérnök duális hallgatók számára ez a tényező megint fontosabb, mint a hagyományos képzésben tanuló járműmérnök szakos hallgatóknak.

A duális képzésben tanuló hallgatók számára a legfontosabb a tanulás által a családra nehezedő anyagi terhek csökkentése (69,5%). A jó eredmény elérése biztosítja számukra, hogy benn maradjanak a duális rendszerben. Egy rossz tanulmányi eredmény következtében átkerülhetnek a hagyományos képzésbe, és így elveszíthetik a cég szakmai és anyagi támogatását, valamint a jó ajánlólevél megszerzésének a lehetőségét is, ezzel megnövelve a családra nehezedő terheket, és csökkentve a szakmai karrier sikeres elindulását.

A kérdéskörre adott válaszoknál szembejövő, hogy a legmotiváltabbak a járműmérnök szakos hallgatók (*17 kérdésből 11-nél náluk a legmagasabbak az értékek*), míg a korábbi évekkal ellentétben a mérnök informatikusok a legmotiválatlanabbak (*17 kérdésből 10 kérdésnél a legalacsonyabbak az ő válaszaiknak az értékei*). A műszaki menedzserek a korábbi évek utolsó helyéről előrébb léptek eggyel, a gépészmérnökök a második, míg az anyagmérnökök a harmadik legmotiváltabb hallgatók.

3.4. A megcélzott tanulmányi eredményt motiváló tényezők vizsgálata

Örömteli eredmény, hogy minden szakon a hallgatók számára a legfontosabb a szakma minél magasabb szintű elsajátítása. A szakok közül a legfontosabb ez a járműmérnök szakon, meglepő viszont, hogy a hagyományos képzésben részt vevő hallgatóknál magasabb az érték, mint a duális képzésben tanulóknál. A következő évek felméréseiben fokozottan figyelni kell,

hogy a trend folytatódik-e. Ha igen, akkor megjelenik az ún. *potyautas jelenség*, azaz a duális hallgatók automatikusnak veszik, hogyha egy cég támogatását élvezik, náluk végzik a gyakorlatot, akkor a megszerzett tudás is automatikusan magas színvonalú. Ez viszont nem minden esetben van így a gyakorlatban. A járműmérnököket követik az anyagmérnök, a gépészmérnök, a műszaki menedzser és a mérnök informatikus szakos hallgatók.

A második helyen a sok pénzt tudjak keresni válasz áll. A három tradicionális mérnök szak preferenciája közel azonos (anyagmérnök 66,7%, járműmérnök 66,4%, gépészmérnök 65,5%). A mérnök informatikus és műszaki menedzser szakos hallgatók 60%-a számára fontos a biztos megélhetés.

Dobogós helyen álló motiváló tényező a képességek minél magasabb szintű használata. A szakok sorrendje azonos a szakmai iránti elkötelezettség fontosságára adott válasz sorrendjével. Ennél a kérdésnél a duális járműmérnök szakos hallgatók adták a legmagasabb értékű választ (68,4%).

Nem meglepő, hogy a cégeknél töltött gyakorlat hatására a jó ajánlás érdekében végzett minőségi tanulás a járműmérnök, azon belül is a duális képzésben részt vevő hallgatók számára a legösztönzőbb tényező. Szembetűnő, hogy erre a kérdésre a mérnök informatikusok kivételével minden szak 60% feletti értékkel rendelkezik, míg az informatikusok értéke 48%.

A másoknak való megfelelés (*család, barát, tanár*) közepesen erős motiváló tényező, eltérés a szakok közötti korábbi rangsorokban nem figyelhető meg.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a korábbi évektől eltérően a szakmaiság újra fontosabb az anyagi boldogulásnál, ami rendkívül nagy eredmény. A szakok közötti átrendeződés pedig az előző kérdéskörhöz hasonlóan a járműmérnök szakos hallgatók céltudatosságát, és az informatikus hallgatók alulmotiváltságát mutatja.

3.5. A tanulást gátló tényezők vizsgálata

Míg a korábbi kérdésköröknél azt figyelhettük meg, hogy a mérnök informatikus szak hallgatói számára legkevésbé fontos a tanulás, addig a tanulást gátló tényezők tekintetében megállapíthatjuk, hogy náluk a legmagasabb a más tevékenységekre való elcsábulás veszélye.

A tanulást gátló tényezők közül a legkritikusabb, hogy a hallgatók egyes kötelező tárgyakat feleslegesnek érznek. A mérnök informatikus hallgatók válasza 66%, a gépészmérnököké 50,8%, majd az anyagmérnökök következnek 43,3%-kal, a műszaki menedzserek 42,4%-kal és végül a járműmérnök szakos hallgatók 42,1%-kal. A járműmérnöki szakon belül a hagyományos képzésben tanulók 43,6%-a, míg a duális hallgatók 40%-a vélekedik így.

A mérnök informatikusoknál a legmagasabb az arány a válaszokban a következő tanulást gátló tényezőkre: egyszerűen képtelen vagyok érdeklődni tanúsítani bizonyos tantárgyak iránt; hajlamos vagyok halogatni a munkát; egyéb tevékenységek túlságosan lefoglalnak; ha tanulok, ha nem, úgyis rossz jegyet kapok; nem hiszem, hogy sikeres tanuló lehetek. Utóbbi két állítás nagyon nagy probléma, mert azt mutatja, hogy a hallgatóknak nincs önbizalmuk, és megkérdőjelezzük a számonkérés objektivitását. Ezen gátló tényezők leküzdésében az oktatók segítsége meghatározó lehet.

A válaszokból egyértelműen kiderül, hogy a mérnök informatikus hallgatók vannak leginkább kitéve annak, hogy a tanulás helyett elcsábulnak, és más, számukra hasznos, vagy kevésbé hasznos dologgal foglalkoznak szabadidejükben. Őket követik a gépészmérnök szakos hallgatók, a műszaki menedzserek, az anyagmérnökök és a járműmérnök szakos hallgatók. A járműmérnök szakos hallgatók közül a duális képzésben tanulók három kérdésre adtak magasabb értékű választ, mint a hagyományos járműmérnök képzés hallgatói: hajlamos vagyok halogatni a munkát; könnyen elcsábulok, és érdekesebb dolgokkal kezdek el

foglalkozni; elég jó képességű vagyok ahhoz, hogy tanulás nélkül is elérjem az elégséges vagy annál jobb szintet.

Az összehasonlító elemzések eredményei igazolták a feltevésünket, hogy a duális, a „félpiaci” modell pozitívan ösztönzi a hallgatók tanuláshoz való hozzáállását. A szakok közül a duális képzésben tanuló járműmérnöki szak hallgatói a legmotiváltabbak. A járműmérnöki szakon belül a hagyományos és a duális képzésben tanuló hallgatók között is megfigyelhető a pozitív eltérés a duális hallgatók javára.

4. Következtetések

A tanulmányban a Kecskeméti Főiskola GAMF Karán tanuló, különböző szakos képzésben részt vevő hallgatók tanulással kapcsolatos motivációját elemeztük, külön hangsúlyt helyezve a duális és a hagyományos képzésben tanuló hallgatók közötti motivációs különbségek feltárására. Az elemzések alapján megfogalmazott legfontosabb megállapítások a következők:

- a) A járműmérnök szakos hallgatók sokkal céltudatosabbak a többi szakon tanuló társaiknál.
- b) A duális képzésben tanulók a legmotiváltabb hallgatók a vizsgált populáció tagjai közül.
- c) A mérnök informatikus szakon tanuló hallgatók a korábbi évekhez képest demotiváltabbá váltak, mely eredmény okainak mihamarabbi feltárását és orvoslását javasolják a szerzők.
- d) Több év után ismét a szakmaiság áll az első helyen, és az anyagi boldogulás került a második helyre a tanulást motiváló tényezők közül, ami rendkívül nagy eredmény.

Irodalomjegyzék

- [1] Barr, N.: *A jóléti állam gazdaságtana*. Akadémiai Kiadó, (2009)
- [2] Ormos Mihály–Veress Attila: A felsőoktatás számviteli beszámolásának átfogó vizsgálata és egy javaslat. *Pénzügyi Szemle*. 2. szám (2012) pp. 246–266
- [3] Harsányi Gergely–Vincze Szilvia: A Magyar felsőoktatás néhány jellemzője nemzetközi tükröben. *Pénzügyi Szemle*. 2. szám (2012) pp. 226–245
- [4] Horányi Katalin: *Tanuljunk tanulni*. Magyar Könyvklub, Budapest, 2002
- [5] Pap István–Müller Rudolf–Tóth Ákos: *A hallgatók tanulással kapcsolatos motivációi a Kecskeméti Főiskola GAMF Karán*. Kecskeméti Főiskola Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolai Kar, 2009
- [6] Polónyi István–Tímár János: *Tudásgyár vagy papírgyár*. Budapest, Új Mandátum, 2001

Szerzők

Tóth Ákos: Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Tanszék, GAMF Kar, Kecskeméti Főiskola. 6000 Kecskemét, Izsáki út 10., Magyarország. E-mail: toth.akos@gmaf.kefo.hu

Pap István: Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Tanszék, GAMF Kar, Kecskeméti Főiskola. 6000 Kecskemét, Izsáki út 10., Magyarország. E-mail: papis.van@fibermail.hu

Bársony István: Természet- és Műszaki Alaptudományi Tanszék, GAMF Kar, Kecskeméti Főiskola. 6000 Kecskemét, Izsáki út 10., Magyarország. E-mail: barsony.istvan@gamf.kefo.hu